

Valsts kancelejai, Memoranda padomes sekretariātam

E-pasts: nvo@mk.gov.lv

Par: Kandidatūras izvirzīšana Memoranda padomes locekļa amatam (pilnvaru termiņš līdz 2028. gada 31. oktobrim)

PIETEIKUMS

Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS kandidatūras izvirzīšana ievēlēšanai Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomē

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS izvirza direktori Sandu Liepiņu ievēlēšanai Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomē. Saskaņā ar 2014. gada MK noteikumos nr. 14, noteikto, sniedzam sekojošu informāciju, kas pamato pieteikumu:

1. Organizācijas nosaukums un darbības joma

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS ir neatkarīga domnīca, dibināta 2002. gadā. PROVIDUS mērķis ir veicināt gudru, uz pierādījumiem balstītu politiku, kā arī demokrātijas un pilsoniskās sabiedrības attīstību. Organizācijas darba pamatā ir atvērtas sabiedrības vērtības.

PROVIDUS darbības jomas ir laba pārvaldība un profesionāla valsts pārvalde, informācijas un budžeta atklātība, sabiedrības līdzdalība, pilsoniskās sabiedrības stiprināšana, demokrātijas noturība, politisko partiju un vēlēšanu jautājumi, sabiedrības saliedētība, migrācija un integrācija. Organizācija strādā visos politikas veidošanas cikla posmos: veic pētījumus un politikas analīzi, formulē risinājumus un rekomendācijas, īsteno pilotprojektus, monitorē politikas īstenošanu, sniedz ekspertīzi un veido kvalitatīvu publisku diskusiju.

PROVIDUS bija viena no organizācijām, kas 2005. gada 15. jūnijā parakstīja sākotnējo Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memorandu. Organizācija ir turpinājusi darbu Memoranda mērķu īstenošanai arī pēc Memoranda pārjaunošanas 2014. gadā.

2. Kandidātes darbības joma un pieredze

Sanda Liepiņa ir Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS direktore kopš 2025. gada septembra un organizācijas izpildinstitūcijas pārstāve. Kopš 2026. gada jūlija viņa ir Latvijas Universitātes padomes locekle un priekšsēdētāja. Iepriekš, no 2022. gada marta līdz 2026. gada jūnijam, viņa bija Rīgas Tehniskās universitātes padomes locekle un tās Iekšējā audita komitejas vadītāja.

Kandidātei ir plaša pieredze publiskās pārvaldības, rīcībpolitiku izstrādes, institucionālo reformu un pārmaiņu vadības jomā Latvijā un starptautiski. No 2013. līdz 2015. gadam viņa bija Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāre, bet no 2023. gada septembra līdz 2025. gada septembrim — finanšu ministra padomniece rīcībpolitiku jautājumos. Šī pieredze sniedz praktisku izpratni par politikas lēmumu sagatavošanu ministrijās, budžeta un reformu procesu, kā arī savlaicīgas un jēgpilnas sabiedrības iesaistes priekšnoteikumiem.

No 2017. līdz 2019. gadam kandidāte bija Latvijas Darba devēju konfederācijas viceprezidente, atbildīga par budžeta un finanšu jomas trīspusējo dialogu. Tādēļ viņai ir tieša pieredze sociālā dialoga praksē un izpratne par Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes darbības loģiku, sociālo partneru mandātu un konsultatīva procesa ietekmes priekšnoteikumiem.

Vairāk nekā piecpadsmit gadus kandidāte strādājusi Starptautiskajā finanšu korporācijā un Pasaules Bankas grupā, vadot reģionālas un globālas programmas rīcībpolitiku, investīciju vides, uzņēmējdarbības regulējuma, institucionālo reformu un pārmaiņu vadības jomā Eiropā, Centrālāzijā, Austrumāzijā un Okeānijā. Kandidāte apvieno publiskā sektora, pilsoniskās sabiedrības, uzņēmumus apvienojošu un darba devēju organizāciju, akadēmiskās vides un starptautisku institūciju pieredzi.

Kandidātes profesionālā pieredze aptver sabiedriskās politikas pētniecību un analīzi, investīciju projektu plānošanu un īstenošanu, pārvaldības un institucionālās atbildības jautājumus, sabiedrības līdzdalību un demokrātisko institūciju darbību, kā arī darbu ar valsts pārvaldi, Saeimu, pašvaldībām, uzņēmējiem, akadēmisko vidi, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un medijiem.

3. Kandidātes dalība un sasniegumi Memoranda īstenošanā pēdējos 12 mēnešos

Pēdējos 12 mēnešos PROVIDUS un tās direktore ir devušas ieguldījumu Memoranda mērķu īstenošanā — efektīvas, sabiedrības interesēm atbilstošas valsts pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības līdzdalības nodrošināšanā visos lēmumu pieņemšanas posmos.

1. **Līdzdalība valsts pārvaldes kvalitātes un atklātības stiprināšanā.** PROVIDUS piedalījās Atvērtās pārvaldības plāna 2026.–2027. gadam īstenošanā, veica Informācijas atklātības likuma ex post izvērtējumu, turpināja darbu pie integritātes pakta standarta un budžeta atklātības iniciatīvām. Organizācija sniedza ekspertīzi publisko iepirkumu reformas un izdevumu caurskatāmības jautājumos.
2. **Dalība konsultatīvajos un lēmumu sagatavošanas formātos.** Kandidāte darbojās Birokrātijas mazināšanas rīcības grupā. PROVIDUS pārstāvji pēc nepieciešamības piedalās Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas, Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas, Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas, Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas, Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas un citos darba formātos.

3. **Pilsoniskās līdzdalības un ES fondu uzraudzības stiprināšana.** PROVIDUS līdz ar sešām citām Latvijas NVO 2023.–2025. gadā īstenoja iniciatīvu “ES fondu uzraugi”, stiprinot NVO kapacitāti sabiedrības interešu pārstāvībai ES fondu uzraudzībā. Projekta rezultātā tapuši ilgtspējīgi resursi NVO un publiskajai pārvaldei, tostarp mācību videokurss un vadlīnijas. Arī pēdējā gada laikā PROVIDUS nodrošina aktīvu viedokļu paušanu un praktisku risinājumu ieviešanu partnerības principa nodrošināšanai jaunā ES Daudzgaļu budžeta plānošanas procesā.
4. **Sabiedrības līdzdalība un demokrātijas noturība.** PROVIDUS 2026. gadā sagatavo un īsteno vēlēšanu sarunu ciklu ar NVO, medijiem, augstskolām un uzņēmējiem, turpina sadarbību ar LSM “Partiju šķirotavas” veidošanā, vērtē partiju programmas un attīsta politiku atbildības monitoringa pieeju. Darbs vērsts uz jēgpilnu, pierādījumos balstītu pilsonisko līdzdalību un uzticēšanos demokrātiskajām institūcijām.
5. **Sabiedrības interešu aizstāvība un kvalitatīva publiska diskusija.** PROVIDUS regulāri sniedz ekspertīzi valsts pārvaldes efektivitātes, integrācijas un migrācijas politikas, publisko iepirkumu, vēlēšanu procesa un politikas īstenošanas kvalitātes jautājumos. Organizācija savieno pētījumu, interešu aizstāvības un publiskās komunikācijas darbu — tieši tā, kā Memorands paredz NVO iesaisti normatīvo aktu, attīstības plānošanas un uzraudzības procesos.

4. Kandidātes redzējums par Memoranda īstenošanas attīstību un motivācija darbam padomē

Memoranda mērķis ir veicināt efektīvu, sabiedrības interesēm atbilstošu valsts pārvaldi, nodrošinot pilsoniskās sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā visos līmeņos un posmos. Memorands paredz ne tikai apspriešanos, bet arī prioritāšu, darba plānu, izpildes termiņu un atbildīgo institūciju noteikšanu, kā arī darba plāna izpildes kontroli.

Pašreizējais Memoranda padomes modelis kopumā ir vērtējams kā sasniegums; tomēr tāds, kuru nepieciešams attīstīt tālāk. Šobrīd šis modelis nodrošina pastāvīgu, publisku un institucionāli atzītu kanālu dialogam starp valdību un pilsonisko sabiedrību. 2025. gadā pilnvērtīgi sāka darboties jaunais modelis: Memoranda padome veidota kā centrāla pilsoniskā dialoga platforma, ieviestas tematiskās darba grupas, kā arī padome deleģē NVO pārstāvjus uz citiem lēmumu pieņemšanas formātiem. “*Līmeņrādis 2025*” konstatēja mēreni pozitīvu attīstību tiesību piedalīties lēmumu pieņemšanā jomā — vērtējums pieaudzis no 3,7 līdz 4,2 ballēm.

Tomēr ar formāli nodrošinātu dialogu nepietiek. Līmeņrādis vienlaikus norāda, ka organizācijas arvien retāk jūtas sadzirdētas un nepietiekami izjūt sava viedokļa ietekmi uz politikas veidošanu. Tas saistīts ar īsiem līdzdalības termiņiem, novēlotu iesaisti, nepietiekamu atgriezenisko saiti un gadījumiem, kad NVO nav savlaicīgi informētas par lēmumu projektiem. Arī 2026. gada salīdzinošais pētījums “Pilsoniskais dialogs Eiropā. Latvijas MK–NVO Memoranda padomes salīdzinošais izvērtējums un pilnveides iespējas” secina: Memoranda padome ir cieši integrēta valsts pārvaldes sistēmā un izceļas ar sežu publiskumu, taču pašlaik nav vienota publiska

pārskata par pieņemtā priekšlikuma turpmāko virzību — atbildīgo institūciju, izpildes termiņu, sniegto atbildi un aktuālo statusu.

Mans vērtējums ir, ka Memoranda padomes faktiskā ietekme šobrīd ir ierobežota. Tā pārāk bieži darbojas kā formāla apspriežu vieta, nevis mehānisms, kurā savlaicīgi ietekmē politikas izvēles, tiek pieņemta un īstenota kopīga rīcība un publiski izsekojama valdības atbilde. Šo problēmu nepieciešams kopīgi apzināties un skaidri atzīt, lai padomi pielāgotu pašreizējām pilsoniskās sabiedrības un valsts pārvaldes vajadzībām. Pētījums par 13 Eiropas valstu pieredzi rāda, ka padomes praktiskā ietekme ir lielāka, ja valdība to iesaista pirms galvenā risinājuma izvēles, sēdēs piedalās amatpersonas ar pilnvarām vienoties par turpmāko rīcību, un tiek sistemātiski uzraudzīta pieņemto lēmumu izpilde.

Kandidēju, lai sadarbībā ar pārējiem NVO un valdības pārstāvjiem Memoranda padomi padarītu mērķtiecīgāku, pārskatāmāku un ietekmīgāku. Mans prioritārais darbs būtu šāds:

1. **Apspriet, vienoties par rīcību un sekot izpildei:** Līdz 2027. gada rudenim izveidot publisku Memoranda padomes priekšlikumu un lēmumu virzības reģistru. Tajā par katru priekšlikumu būtu redzama atbildīgā institūcija, izpildes termiņš, valdības atbilde, izpildes statuss, pamatojums kavējumiem un nākamais solis. Tas atbilst 2026. gada salīdzinošā pētījuma galvenajai rekomendācijai un ļautu vērtēt padomes darbu pēc rezultāta, nevis tikai sēžu skaita.
2. **Savlaicīga iesaiste un valdības pārstāvība.** Panākt, lai horizontāli pilsonisko sabiedrību skaroši jautājumi nonāktu Memoranda padomē pirms risinājuma politiskās izvēles, nevis tikai pēdējā saskaņošanas posmā. Jāparedz skaidrs pienākums atbildīgajai institūcijai rakstiski pamatot, ja padomes priekšlikums netiek ņemts vērā. Sēdēs jābūt amatpersonām, kuras var vienoties par turpmāko rīcību, termiņiem un atbildību.
3. **Stiprāka saikne ar plašāku NVO loku un Memoranda padomes pozicionējums.** Mērķtiecīgāk sasaistīt regulārās tiešsaistes sarunas ar Memoranda parakstītājiem ar padomes darba ciklu — lai organizāciju ierosinātie jautājumi nonāktu darba plānā, darba grupās vai sēžu darba kārtībā. Tāpat jāizvērtē, vai pašreizējais pārstāvniecības modelis pietiekami aptver dažādas darbības jomas un reģionus, kā arī vai Memoranda padomes īsais nosaukums sniedz skaidru priekšstatu par šīs padomes darba fokusu. Ja nepieciešamas pārmaiņas, tās rosināt līdz 2027. gada decembrim, lai jau nākošās vēlēšanas var īstenot ņemot vērā izmaiņas.
4. **Skaidrs lomu un atbildības sadalījums.** Jāizvērtē Latvijas Pilsoniskās alianses pastāvīgā padomes locekļa, sekretariāta uzdevumu veicēja un NVO jumta organizācijas lomu mijiedarbē. Mērķis nav vājināt jau ieguldīto darbu, bet radīt skaidru, pārskatāmu un institucionāli noturīgu pienākumu sadalījumu, kas mazina lomu konflikta un darbības pārtraukuma riskus.
5. **Pilsoniskā un sociālā dialoga sasaistes izvērtējums.** Padome ir saglabājama kā tiešs un atpazīstams NVO dialoga kanāls ar valdības centru. Vienlaikus jāizstrādā praktiska

kārtība, kā padomes priekšlikumi par horizontāliem jautājumiem — piemēram, NVO finansēšanu, līdzdalību budžeta un ES fondu plānošanā, reģionālo noturību un sabiedrības iesaisti — nonāk Nacionālajā trīspusējās sadarbības padomē un tās apakšpadomēs. Plašākas ekonomikas un sociālo lietu padomes modeli būtu jāvērtē kā vidēja vai ilgtermiņa alternatīvu, īpaši domājot par visu pušu resursu efektīvu izmantošanu.

6. **NVO finansēšanas pieeja un rīcībspējīgas pilsoniskās sabiedrības stiprināšana.** Memorands tieši paredz sagatavot priekšlikumus NVO finansēšanas sistēmas sakārtošanai un aplēsi par sektora finansējuma apjomu. "*Līmeņrādis 2025*" parāda, ka piekļuve stabilam un ilgtspējīgam finansējumam joprojām ir viens no galvenajiem sektora izaicinājumiem; finansējuma pieejamības vērtējums ir tikai 3,7 balles. Diskusijai jāaptver gan risinājumi sabiedrības iesaistei biedrību un nodibinājumu darbības finansēšanā, gan risinājumi skaidrai finansējuma kaskādei gadījumos, kad tiktu plānots valsts budžeta vai ES fondu finansējums. Tādēļ Memoranda padomei jāvirza datus balstīti, caurskatāmi un prognozējami risinājumi, vienlaikus nodrošinot, ka NVO iesaiste valsts budžeta un ES fondu plānošanā ir savlaicīga un jēgpilna.

Darbu padomē veiktu ar cieņu pret tās līdzšinējiem sasniegumiem, bet bez ilūzijas, ka formāla konsultēšanās pati par sevi rada ietekmi. PROVIDUS pieredze pētniecībā, publiskās politikas analizē, līdzdalības formātu izvērtēšanā un darbā ar valsts institūcijām ļautu šīs pārmaiņas virzīt uz pierādījumiem balstīti, konstruktīvi un rezultātu orientēti.

Interesu konflikta pārvaldība: kandidāte apņemas atturēties no dalības lēmumos, kas tieši skar PROVIDUS, Latvijas Universitātes vai citas ar kandidāti tieši saistītas institūcijas individuāla finansējuma vai cita individuāla labuma jautājumus.

Ar cieņu

Sanda Liepiņa
PROVIDUS direktore
2026. gada 28. septembris